

ÖRGÜTSEL ETİK

- **Örgütsel etik**, örgütün içinden ve dışından kaynaklanan sorunların çözümünde belirli kurallar getirerek örgüt içi davranış kültürünü tanımlar.
- Genel olarak batı dünyasında çağdaş iki temel etik teori biçimi söz konusudur.
- Bunlardan biri "Sonuçsal etik" ötekisi "Ödev etiği" (Deontolojik etik)'dir.
- Sonuçsal teoriye göre, bir eylemin doğru ya da yanlış olup olmadığı eylemin sonucuna bağlıdır.

-
- Sonuçsal teorilerden en çok bilineni "**faydacılık**"dır (utilitarisim). Bu teoriyi 19. Yüzyılın ortalarında Jeremy Bentham ile John Stuart Mill geliştirmişlerdir. Bu teoriye göre doğru/iyi eylem çoğunluğun yararına sonuçlanmalıdır.
 - **Faydacılık**, herkes için iyi olacak kararın verilmesini üstlenir.
 - Buna karşın Deontoloji teorisi ise, bazı değerlere odaklanmakta (örneğin kişi özerkliği gibi) ve eylemin sonucu ikinci derece önem kazanmaktadır. En çok bilinen deontoloji teorisyeni ünlü filozof Immanuel Kant'tır.
 - Kant, etik ilkelerin yıllardır bilindiğini, evrensel ve nesnel olduklarını belirtmiştir.

-
- İkilemler etik ilke ve kuralların çatışmasından ortaya çıkarlar.
 - Bir etik ikilem, tamamen tatmin edici bir alternatifin bulunmadığı, ne yapılırsa yapılsın, bazı ilke ve kurallar arasında çelişme olduğu durumlardır. Sonuç olarak, eylem seçenekleri için etik yönden uzlaşılabilir bir durumun var olmasıdır.
 - Tıptaki etik ikilemler bugün 20-30 yıl öncesine göre daha fazla dikkati çekmekte ve daha açık biçimde tartışılmaktadır.
 - **Bunun nedeni nedir?**
 - **Burada iki neden ileri sürebiliriz:**

■ Birinci neden,

■ tıbbi teknoloji ve tedavilerin hızla daha karmaşık hale gelmeleridir.

■ Hekimler, önceden müdahale edilemez hastalıkların önüne geçebilmekte, çalışmayan organların fonksiyonlarını yapay olarak yerine getirebilmekte, iflas etmiş organların yerlerine yenisini takabilmektedir.

■ İkinci neden ise,

■ hastaların günümüzde tedavileri hakkındaki tıbbi karara daha fazla katılmak istemesidir.

■ Bugün, hekimler geçmişe göre daha az paternalistik (babacıl) olabilirler ama eski alışkanlıkları hala devam etmektedir.

-
- Tıbbi etik, tıp uğraşının değişik yönlerinin yürütülmesi sırasında ortaya çıkan değer sorunlarının, çatışmalarının tartışıldığı, açıklığa kavuşturulduğu, çözüm yollarının bulunmaya çalışıldığı bir etkinliktir.
 - Tıbbi etiğe, etiğin tıp olgusu içindeki farklılaşmış uzantısı ya da tıp içindeki değer sorunlarına etik gözlüğü ile bakılması da denebilir.

Günümüzde etik alanında varlığını sürdüren ve birbirinden bazı farklılıklar gösteren 4 temel yaklaşım vardır.

- Erdem Etiği
- Yararcı Etik
- Ödev Etiği (Kant Etiği=deontolojik Etik)
- Haklar Etiği

Erdem Etiği

Temelinde erdem kavramının yer aldığı ahlak öğretisi, insan eylemlerinin son amacının mutluluk olduğunu ileri sürdüğünden mutluluk ahlakı olarak da bilinir.

Yararcı Etik

- Yararı doğru davranışların ölçüsü kabul eden yararcı ahlak anlayışının en tipik iki temsilcisi **JEREMY BENTHAM** ve **JOHN STUART MILL** dir.
- Yarar ilkesini; “herhangi bir nesneyi , çıkarı söz konusu olan taraf için haz, iyilik ve mutluluk üreten yada kötülüğü , acıyı, mutsuzluğu engelleyen özelliği “olarak tanımlayan **BENTHAM** bütün insan eylemlerinin haza yönelik olduğunu ileri sürer.

-
- Bentham'a göre bu dünyanın nimetlerine yüz çeviren dindar insanlar öteki dünyada mutluluğa erişmek istemleriyle hazzı arıyorlar demektir.

Yararcı anlayış;

- “EN ÇOK SAYIDA EN ÇOK İNSANA EN ÇOK YARAR SAĞLAYAN , AHLAK BAKIMINDAN EN ÜSTÜN İYİDİR” şeklinde söylenebilir.

Ödev Etiği,

- Kant ; bütün eylemlerde iyi istencin önemli olduğunu ve bir eylemin ahlaksal değerinin sonucuna göre değil, eylemin arkasındaki niyete bağlı olduğunu öne sürmüştür.
- İstenc için ahlaksal sorumluluğu getiren şey ödevdir.
- Ödevin kaynağı ise doğrudan doğruya insandır.
- Çünkü yalnız akıllı yaratıklarda ilkelere göre davranma yetisi vardır.
- Kant ayrıca insanın özerk bir varlık olduğunu ve kendi kaderini belirleme hakkı olduğunu ifade etmiştir.
- Özerk ve akılcı bir varlık olan insanın saygı görmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Haklar Etiği,

- İnsanın doğasının ne olduğuna yönelik açıklamaların farklılığına karşın , doğal ahlak yaklaşımını benimseyen tüm görüşler , insanın ussal bir varlık olmasından kaynaklanan bazı haklara sahip olduğunu savunurlar.
- Kant etiğindeki “ne yapmalıyım” sorusunun karşılığı haklar etiğinde “nelere hakkım var” biçimindedir.